

EKONOMİ POLİTİK

Erinç Yeldan, 2 Kasım 2011

AB Kurtarma Planı ve Sonrası

Avrupa Birliği geçen Çarşamba günü Yunanistan'ın özel sektöre olan borcunun yarısının silinmesi kararı aldı. Brüksel'den gelen bu haber bütün finans piyasalarında sevinçle karşılandı. Avrupa'da borç krizi aşılmıştı. Artık coşkuyla önümüzdeki günlere bakılabiliirdi.

Ancak, daha haftası dolmadan bu sevinç yumağı yerini karamsar düşüncelere bıraktı ve finans dünyasında işlem faaliyetlerinin yeniden daraldığı gözlemlendi. Bu hafta sonu Fransa'nın Cannes kentinde toplanacak olan G20 Zirvesi öncesi bu tablonun ana öğelerini satır başlarıyla okuyucularıma anımsatmak istedim:

- Yunanistan'ın 400 milyar dolara ulaşan borç stokunun yarısını silmek demek, söz konusu borcun alacaklısı olan bankalar açısından zorunlu bir daralma anlamına gelecek. Bu işleme kaynak sağlamak üzere kullanılması düşünülen **Avrupa Finansal İstikrar Fonu**'nun (EFSF) elinde ise sadece 440 milyar avroluk bir birikim var. Bununun 110 milyarı Yunanistan'a, 45 milyarı İrlanda ve Portekiz'e; 200 milyarı da bankaların sermayelerinin yapılandırılmasına ayrılmış idi. Bu durumda, borç stoku 1 trilyon 843 milyar avroya ulaşmış olan İtalya ile, 639 milyar avro borç biriktirmiş bulunan İspanya'nın zora düşmesi halinde, EFSF'nin elinde bu ülkeleri kurtarmak için kullanabileceği kaynak sadece 85 milyar.
- Yunanistan'ın borç artı diğer finansal yükümlülükleri çoğunlukla Fransız ve Alman bankalarına ait. Fransız bankalarının Yunan ekonomisinden toplam alacakları 500 milyar avro; Alman bankalarının ise 300 milyar avro düzeyinde. Bu resme olası İtalya, İspanya ... ve diğerleri de eklenince söz konusu bankaların bilanço varlıklarının ne kadar kırılga olduğu gözlerden kaçmıyor.
- Ancak söz konusu bağımlılık ilişkileri tek yönlü değil. Yunan bankalarının "yükselen Avrupa ekonomilerine" açmış olduğu krediler de resme dahil edilince finans dünyasının karmaşık ilişkiler yumağındaki kırılgaılıkların ve tehditlerin ne denli yüksek boyutta olduğu ortaya çıkıyor. Yunan bankaları, Bulgaristan'ın finansal varlıklarının üçte birini, Romanya'da yüzde 15'ini; Sırbistan'da ise yüzde 18'ini elinde tuttuğu gözleniyor. Yunan bankalarındaki olası bir çalkantının bu yoldan söz konusu ülkelerin finans piyasalarına da aktarılacak olması çok yüksek bir olasılık olarak değerlendirilmekte.

***

Yaklaşan G20 zirvesi öncesinde somut çözüm adımları da önerilmiyor değil. Örneğin, finans piyasalarının açığa satış, gölge bankacılık, türev fonlama gibi

istikrarsızlık yaratan uygulamalarının kesin olarak denetlenmesini savunan Almanya maliye bakanı **Wolfgang Schäuble**, AB'nin aşırı spekülasyon faaliyetleri önlemek üzere bir *finansal işlem vergisi* uygulaması gerektiğini önermekte. **Schäuble**, bu önerinin İngiltere tarafından reddedilmesi halinde dahi, Avrupa Para Birliği ülkelerinin söz konusu girişimi kendi başlarına sürdürmesi gerektiğini savunmaktan çekinmiyor.

“*Finansal işlem vergisi*” sözünü duymaya kesinlikle tahammül edemeyen finans piyasaları ise OECD'nin G20 için hazırlamış olduğu rapordaki uyarıları dikkate almak zorunda: OECD bu hafta başında yayınladığı raporda, eğer üye ülkelerin koordineli bir eylem planıyla büyüme ve istikrarı sağlamaya yönelik adımları atmazsa, 2007 ve 2009 arasında gözlenen biçimde bir krizin yeniden yaşanabileceği uyarısını yapmaktaydı. OECD'ye göre AB ülkeleri finansal istikrarı sağlamaya yönelik adımları kararlılıkla uygulamaya geçmek zorunda.

Son gözlemimiz ise *Financial Times* yazarı **Wolfgang Münchau**'dan. Münchau dünkü yazısını şu sözlerle tamamlamış: “*Avro'nun çökmesi halinde, beraberinde Avrupa Birliği'nin de çöküntüye uğrayacağı endişesi sık sık dile getiriliyor. (...) Bu gözleme bir de şöyle bir ek yapmak mümkün: eğer avro kurtarılırsa, AB gene çökecektir. Zira eğer avroyu kurtaracak politikalar gerçekten uygulanırsa, bu Avrupa Birliği diye bildiğimiz sistemin artık uygulanamayacak olması demek olacak.*”

Bütün bu tartışmalar sürerken Yunanistan başbakanı **Papandreu**, Yunan halkının direnişine daha fazla karşı duramayarak, AB'nin 27 Ekim'deki “borç silme operasyonunun getirdiği yükümlülükleri” Ocak ayında düzenlenecek olan bir referandum ile halkın oylamasına sunacağını açıkladı.

Finans titanları, Yunanistan'da demokrasiyle karşı karşıya... Bu satırları sizlere iletir iken, “piyasa oyuncularının” şimdiden huzursuz olduğu ve finans dünyasının da çalkalanmaya başladığı haberleri geliyordu.